

Durban İklim Görüşmeleri ve LULUCF

İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi 17. Taraflar toplantısı (COP17) taraf ülkeleri çevre bakımından pozitif sonuçları olabilecek bir zemine doğru yönlendirmiştir. 2015'e kadar devam etmesi beklenen yeni müzakere döneminin, büyük salım kaynağı olan ülkeleri en geç 2020 yılına kadar aynı yasal rejim altında toplaması beklenmektedir.

Konferansın ilk haftası boyunca, ikinci bir Kyoto dönemine karşı olan Kanada, ABD ve Japonya'nın demeçleri yüzünden fazla bir umut ışığı görülmemektedir. Özellikle Kanada'nın katı-yüzeysel petrol kaynaklarından yararlanma planını açıklaması büyük tepki çekti. ABD ve Japonya ise büyük emisyon değerlerine sahip Çin, Hindistan ve Brezilya gibi gelişmekte olan ülkelerin de taahhüt vermesi koşulunu ortaya atarak geri durmayı tercih ettiler. İkinci haftadaysa bu blok Çin tarafından sarsıldı. Çevreci gruplar ve yeni bir Kyoto dönemini arzu edenler, Çin'in 2020 yılından itibaren yasal bağlayıcılığı olan bir anlaşma çerçevesinde azaltım taahhüdü verebileceğini deklare etmesiyle umutlanmışlardır. Yine de umutların üst düzeye çıkmasını sağlayan esas aktör Avrupa Birliği olmuştur. AB ülkelerin kendi bağlayıcı azaltım taahhütlerini belirlemelerini ve uygulamalarını önermiştir.

Bu çabalar toplantının normal süresinin üzerine bir buçuk gün geçtiğinde, yani Pazar sabahı karşılığını bulmuştur. Bazı kişiler bunu çok büyük bir başarı olarak görmeyebilir fakat ileriye dönük çok büyük bir adım olduğunu kimse yadsıyamaz. Durban paketinde 2015'e kadar yeni anlaşmanın oluşturulması yanında bir dizi yeni karar da yer almıştır.

En önemlilerinden biri gelişmekte olan ülkelerde uyum ve azaltım amaçlı proje, program ve politikaların desteklemek amacıyla, COP altında faaliyet gösterecek Yeşil İklim Fonunun kurulmasıdır. Bu fon Kopenhag Akordunun öğelerinden biriydi.

Diğer bir gelişme de yeni LULUCF (Land Use Land Use Change and Forestry) metninin kabul edilmesidir. Bu metnin yeni LULUCF kılavuzunu yönlendirmesi beklenmektedir. Metindeki ana konular şu şekilde özetlenebilir;

"Doğal Etkiler" terimi "Mücbir sebepler" teriminin yerini almış, orman yangınları, böcek ve hastalık zararları, aşırı hava olayları gibi ülkelerin kontrolü dışındaki oluşumları kapsayıcı şekilde tanımlanmıştır. Bu tanıma "sulak alanların drenajı ve yeniden sulaklaştırma" takip etmekte, orman tanımı ise tanımlamalar bölümünden çıkartılmıştır. Bunun yerine, Ek-1 ülkelerinin ilk taahhüt döneminde seçtikleri orman tanımını kullanmaları, ülkemiz gibi seçmemiş olanlarınsa yüzde 10 ile 30 tepe kapallığı, 0.05-1 hektar arası büyüklük ve 2-5 metre arası ağaç boyu değerleri belirlemeleri gerekmektedir. Ormanlaştırma, yeniden ormanlaştırma ve/veya ormansızlaşma zorunlu raporlama faaliyetleri olarak bu taahhüt döneminde de kalmış, yine bu faaliyetlerin 1 Ocak 1990 ile taahhüt döneminin sonundaki yılın 31 Aralık'ı kapsaması öngörülmüştür. Taraf olan ülkeler; yeniden bitkilendirme, tarım alanı yönetimi, mera yönetimi ve sulak alan drenajı ve yeniden sulaklaştırılması aktivitelerinden biri veya birden fazlasını seçebileceklerdir. İlk taahhüt döneminde opsiyonel olan orman yönetimi ise bu dönemde zorunlu hale getirilmiştir. Orman yönetiminde referans düzeyi yaklaşımı uygulanacaktır.

Hasat edilmiş odun ürünleri ve doğal etkilerin hesaplamalara nasıl katılacakları ise metin içerisinde açıklanmıştır. Bu terimlerin uygulanması şeffaf ve doğrulanabilir veri tabanlarının varlığına bağlı olup uygulamada birinci dereceden çürüme fonksiyonunun kullanılmasına karar verilmiştir. Yeterince

şeffaf ve doğrulanabilir bir veri tabanı olmayan ülkeler ise ani oksitlenme yaklaşımını kullanmak zorunda kalacaktır. Bu yaklaşımda odunun kesildiği anda atmosfere tüm karbonu saldığı varsayılmaktadır.

Yeni LULUCF metni çerçevesinde ülkemizin karbon salım ve tutum değerlerinin hesaplanması ile genel salım/tutum bilançosu ortaya konulmalıdır çünkü LULUCF sektörü yıllık emisyonumuzun yüzde 30'a yakın bir kesimini ifade etmektedir.

Ülkemiz bir Ek-1 ülkesi olmasına karşın ilk Kyoto döneminde (2008-2012) taahhüt altına girmemiştir. Dahası özel koşulları COP tarafından tanınmış ve yeni uzun dönemli ortak hareket (LCA) karar dökümanının Diğer Konular başlığı altında aşağıdaki biçimde yer almıştır.

“Türkiyenin sözleşmede yer alan diğer Ek-1 ülkelerinden farklı bir durumda olduğunu ifade eden 26/CP.7 ve 1/CP.16 kararlarını göz önünde bulundurarak,

Özel koşulları diğer taraflarca tanınan taraflara sözleşmeyi uygulamalarına destek vermek amacıyla azaltım, uyum, teknoloji geliştirme ve transfer, kapasite geliştirme ve finans konularında şartların usul ve yöntemlerinin belirlenmesinde tartışmalara devam edilmesine karar vermiştir.

Ayrıca yukarıda belirtilen destek konularının kaynakların yeterli olması durumunda geçerli olacaktır.”

Müzakere sürecinde Türkiye bu karardan yararlanabilir. Fakat 2020 yılından itibaren gelişmekte olan ülkelerin de yasal bağlayıcı azaltım sürecinin parçası olacakları düşünülürse kendisini emisyon azaltımını amaçlayan küresel bir anlaşmanın içinde bulmaya hazırlaması gerekir.